

КОРХОНАЛАР ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТИ САМАРАДОРЛИГИНИ БАҲОЛАШ УСЛУБИЁТИНИНГ ТАҲЛИЛИ

PhD Гафурова У.Ф.

Тошкент давлат иқтисодиёт университети ҳузуридаги «Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришнинг илмий асослари ва муамолари» илмий тадқиқот маркази

Аннотация: Мақолада корхоналар инновацион фаолияти самарадорлигини баҳолаш услубиётини қўллаш тартиби ва корхоналар инновацион салоҳиятини тавсифловчи умумлаштирувчи кўрсаткичлар тизими ёритилган. Шу билан бирга корхоналар инновацион салоҳиятини баҳолаш механизмини такомиллаштириш борасида таклиф ва тавсифлар келтирилгандир.

Калит сўзлар: инновация, инновация маҳсулотлари, инновация жараёнлари, инвестицион муҳит, инвестицион муҳит жозибадорлиги, инновацион фаолият самарадорлиги.

Аннотация: В статье описан порядок применения методики оценки эффективности инновационной деятельности предприятий и системы общих показателей, характеризующих инновационный потенциал предприятий. В то же время приводятся предложения и рекомендации по совершенствованию механизма оценки инновационного потенциала предприятий.

Ключевые слова: инновации, инновационная продукция, инновационные процессы, инвестиционная среда, привлекательность инвестиционной среды, эффективность инновационной деятельности.

Abstract: The article describes the procedure for applying the methodology for assessing the effectiveness of innovative activities of enterprises and the system of general indicators characterizing the innovative potential of enterprises. At the same time, proposals and recommendations are provided for improving the mechanism for assessing the innovative potential of enterprises.

Key words: innovation, innovative products, innovative processes, investment environment, attractiveness of the investment environment, efficiency of innovation activities.

1. Кириш.

Ҳозирги кунда мамлакатимизда изчил давом этаётган шиддатли ислохотлар жараёни иқтисодиётнинг реал секторида инвестицион ва инновацион фаолият самарадорлигини оширишни, жужладан корхоналар инвестицион ва инновацион фаолияти ривожланиши ва самарадорлигини баҳолаш амалиёти муаммоларини аниқлаш ва уларни ҳал этиш юзасидан илмий асосланган таклифлар ишлаб чиқиш, корхоналар иқтисодий тараққиёт барқарорлигини, уларнинг глобал

рақобатбардошликка эришишини таъминлаш – миллий иқтисодиётимизда корхоналар инвестицион ва инновацион фаолияти самарадорлигини баҳолаш амалиётининг замонавий ҳолатини таҳлил қилишни тақозо этади.

Корхоналар инвестицион ва инновацион фаолияти ривожланиши ва самарадорлигини баҳолаш механизмини такомиллаштириш ҳозирги замон амалиётини долзарб масалаларидандир. Бу борада қуйидаги асосий вазифаларни ҳал этиш муҳим ҳисобланади:

- ташқи ва ички бозорлардаги маҳсулотнинг реал рақобатбардошлигини баҳолаш;

- ишлаб чиқариш ва ундан фойдаланиш умумий харажатларини минимумга олиб келган ҳолда сифатнинг берилган даражасини таъминлаш;

- инвестицияларнинг зарурий ҳажмини ва уларни инновацион жараён босқичларини ҳамда иштирокчилари ўртасида тақсимланишини аниқлаш;

- янги маҳсулот сифатига бўлган харажатлар ва ишлаб чиқарувчининг инновацион фаолияти натижаларининг ўзаро алоқасини аниқлаш.

Инновация иқтисодиётни такрор ишлаб чиқариш жараёнида юзага чиқадиган ғоялар трансформациясининг натижаси, изланишлар, ишланмалар, янги ёки такомиллаштирилган илмий-техникавий, ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва бошқарув қарорлари сифатида талқин этилади. Инновацияни инновацион жараённинг маҳсули сифатида бозорларда “ишлаб чиқарувчи” ва “истеъмолчи” ўрнида кўриш таҳлилни анчагина осонлаштиради. Бунинг учун “инновацион салоҳият” тушунчасини ёритиш ва корхонанинг иқтисодий ривожланишига баҳо беришда ундан кенг фойдаланиш илмий-методик жиҳатдан тўғри бўлади.

2. Адабиётлар шарҳи.

Москвина О.С. (2012) фикрича, инвестицион фаолият самарадорлигининг такрор ишлаб чиқариш жиҳатларини ўзида акс эттирган ишлаб чиқаришни ташкил этиш ҳамда инвестицион салоҳият шаклланишининг функционал асослари каби хусусиятлар устунлик қилади.

Кўпгина иқтисодчи-олимлар томонидан “инновацион салоҳият” категориясига берилган қуйидаги асосий қарашларни келтириш мумкин:

- Инновацион салоҳият – бу илмий, интеллектуал, ижодий ва илмий-техникавий ихтироларнинг йиғиндиси;

- Инновацион салоҳиятга инновацион фаолиятни амалга оширишни таъминловчи мавжуд ресурслар сифатида қараш;

- Инновацион салоҳият – инновацияни амалга оширишда ресурслардан унумли фойланишни таъминлашга хизмат қиладиган янги имкониятлар;

- Инновацион салоҳиятнинг интеграллашган кўриниши – ресурсларнинг жорий қиймати ва ундан фойдаланиш имконияти;

- Инновацион салоҳиятни инновацион фаолиятни амалга оширишга қодир бўлган иқтисодий субъектнинг тайёргарлиги ва қобилияти сифатида кўриш.

Иқтисодчи олимлар корхона инновацион фаолиятининг ривожланишини иккига бўлиб ўрганишни тавсия этадилар. Булар:

- инновацион ривожланишга ўтиш учун корхонада мавжуд бўлган барча шароит ва имкониятлар;

- инновацион фаолиятни фаоллаштиришга қодир бўлган иқтисодий субъектларнинг қобилиятлари.

Бизнингча, бу олим томонидан инновацияга берилган таъриф ва қарашлар қисман тўғри бўлиб, улар инновацион жараёнга берилган батафсил маълумотлар сифатида қайд этишимизга асос бўлмайди. Демак, инновация категориясини қараб

чиқиш ва инновацион жараёнларнинг ихтисослашган хусусиятларини талқин этиш, уни бошқариш учун ушбу категориянинг мазмун-моҳиятини тўла акс эттирган махсус классификацияни ишлаб чиқиш тақазо этилади. Инновацияни таҳлил этишнинг муҳим асосий босқичи сифатида таснифлашнинг бир қатор аломатларини ўрганиш талаб этилади.

3. Тадқиқот методологияси.

Мазкур илмий мақолада гуруҳлаш, тизимли қиёсий таҳлил ва тизимли ёндошув, эксперт ва таққослама таҳлил, башоратлаш, маълумотларни статистик ишланмаси методлари ва бошқа замонавий усулларидадан фойдаланилди.

4. Таҳлил ва натижалар.

Макродаражада инновациялар самарадорлигини аниқлашда мамлакатда яратилаётган инновацион маҳсулотлар, ишланмалар ва хизматларни амалиётга татбиқ этиш ҳамда ўзлаштириш сифатли, рақобатбардош, янги маҳсулот ишлаб чиқариш ёки янада самарали ва модификацияланган технологиялардан фойдаланиш асосида олаётган фойда миқдорини оширишга эришиш билан баҳоланади.

Турли мулкчилик шаклидаги корхоналарнинг инновацион салоҳиятини баҳолашда эса қуйидагиларни аниқ белгилаш лозим:

1. Корхоналарни инновацияларнинг рискли йўлига қадам қўйишига ундовчи рағбатлар.

2. Корхоналар учун инновацияларни амалга ошириш.

Корхоналарнинг инновацион салоҳиятини баҳолашда маҳаллий корхоналар томонидан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг рақобатбардошлигини янада ошириш, уларни ишлаб чиқариш ҳажмларини кўпайтириш ҳамда ички ва ташқи бозорларда сотиш ва шу асосда саноат ишлаб чиқаришнинг барқарор ривожланиши ва экспорт салоҳият ўсишини таъминлаш эътиборга олиниши зарурдир.

Миллий иқтисодиётнинг инновацион салоҳияти, корхоналар ишлаб чиқараётган товарларга доимий тарзда янги ўзгартиришлар киритилишига, янги маҳсулотлар яратилишига, истеъмолчилар талабларини қондириш учун илмий-техник тараққиётнинг энг янги ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этилишида намоён бўлади. Буларнинг барчаси бозордаги мавжуд мавқени ушлаб туриш, корхонанинг узоқ муддатли иқтисодий самарадорлигини таъминлаш ва жаҳон ҳамжамиятига интеграциялашувига имконият беради.

Корхоналарнинг давлат ва жаҳон миқёсида барқарор иқтисодий ривожланишини таъминлашда турли тармоқлар тараққиётининг инновацион йўналиши ва бу борада ишлаб чиқилган дастурлар асос бўлиб хизмат қилади. Дарҳақиқат, корхона иқтисодиётининг барқарорлигини таъминлаш, уларни бир текисда ижтимоий ларзаларсиз ва кескин тафовутларсиз ривожланишини таъминлаш ўта муҳим аҳамият касб этади.

Бундай ҳолда корхона молиявий стратегияси, албатта, унинг инновацион-инвестицион салоҳиятининг нечоғли тўғри ва аниқ сафарбар этилганлиги билан белгиланади. Зеро, корхоналарнинг барқарор иқтисодий ривожланишининг шarti - айнан инновацион ва инвестицион салоҳиятнинг ривожланиши ҳамда иқтисодий омиллардан оқилона фойдаланишга боғлиқ.

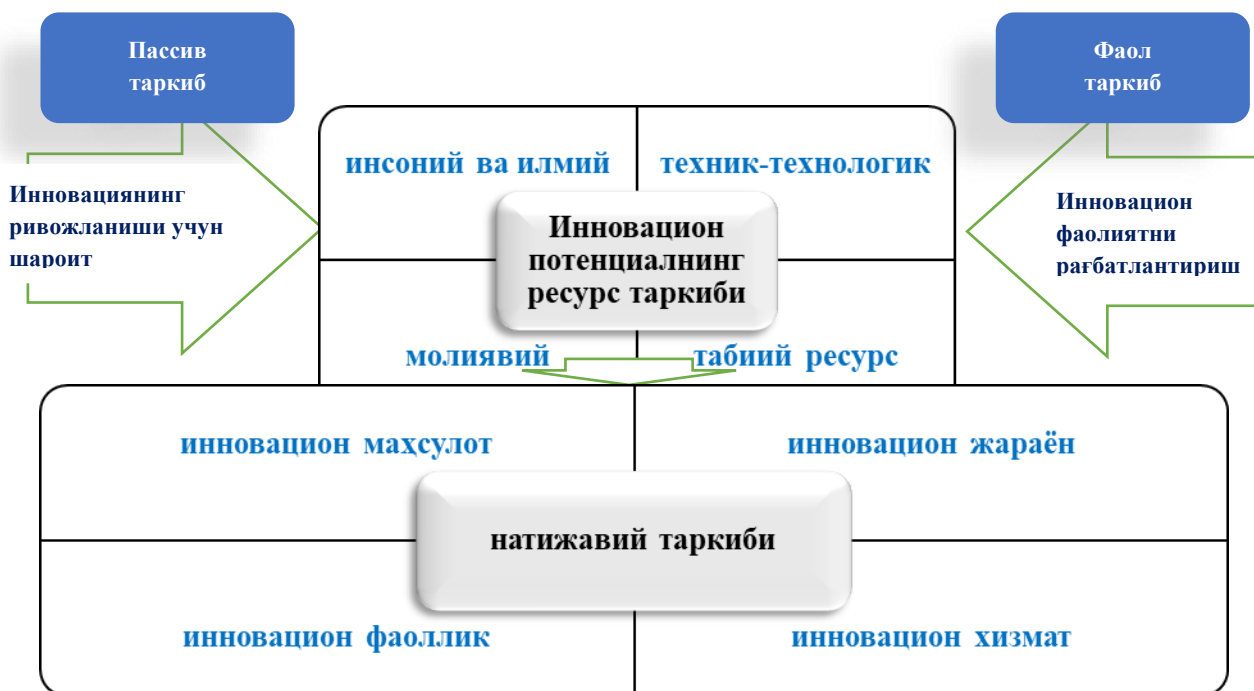
Инновация жараёнлар, ихтиролар, дастлабки ғоялар маълум бир иқтисодий маънони касб этгани ҳолда, муваффақиятли янгиликлар (янги ғоялар) бозорда таклиф сифатида намоён бўлиб, истеъмолчилар бунинг учун пул маблағини тўлашга, яъни талабни қондиришга хизмат қилади.

Шундай қилиб, ҳар қандай такрор ишлаб чиқариш жараёнининг бош омиллари бўлмиш меҳнат ва капитал ўртасидаги нисбатнинг турлича ишлатилишидан келиб чиқиб, меҳнат унумдорлигига капитал ресурсини ошириш орқали эришиш ёки капитал ресурсини камайтириб, яъни меҳнат ресурсини капитал билан таъминланганини камайтириш оқибатида ишлаб чиқариш самарадорлиги даражасининг ўзгаришини қайд этиш лозим.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, инновацияни жорий этиш натижасида тез фурсатда иқтисодий самарага эришиш мумкин эмас, чунки инновацияни жорий этиш босқичида унинг капитал сифими юқори, уни эксплуатация қилиш давомида эса капитал тежамкорлиги юқори бўлади.

Зеро, инновацион лойиҳаларни амалга ошириш, уларни иқтисодий-ижтимоий ҳаётимизга татбиқ этиш учун ҳудудий шарт-шароитлар ва инвестицион маблағларнинг мавжудлиги талаб этилади. Бугунги кунда корхоналар томонидан катта маблағлар илм-фанга, янги ихтироларни кашф этишга йўналтирилмоқда. Корхоналарнинг келажакда юқори фойдага эришиш мақсадида олиб бораётган сиёсати ҳамда рақобатбардошликни ошириш, ўз мақеини (имиджини) сақлаб қолишга қаратган саъй-ҳаракатининг ягона гарови – юқори унумдорликни таъминлайдиган замонавий технологияларни рақобатчилардан олдинроқ яратишдан иборатдир.

Натижавий кўрсаткичларнинг таъминланиши пассив (инновациянинг ривожланиши учун шароит) ёки актив (янгиликларни яратиш учун мавжуд бўлган мотивация ва ташаббус) усулларда амалга ошириш мумкин. (1-расм).

1-расм. Корхонанинг инновацион салоҳият заҳиралари таркиби¹

Пассив усул давлат томонидан берилган имтиёзлардан фойдаланиш, давлат ва бизнес ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорлик, ҳуқуқий база, солиқ имтиёзлари ҳамда инфраструктуранинг ривожлангани билан белгиланади. Актив усулда эса натижавий (миқдорий ва сифат) кўрсаткичларни таъминлаш учун корхонада мавжуд бўлган рағбатлантирувчи функцияга асосий урғу берилади

¹ Муаллиф томонидан тузилган.

Корхона иқтисодиёти даражасида инновацион салоҳият замирида, инновацион фаолиятни ташкил этиш ва рағбатлантиришга алоқадор мавжуд тизим субъектларининг (истеъмолчи, ижро ҳоқимияти субъекти, субъект-новатор, бозор ва ҳ.) мавжуд ёки янги вужудга келаётган эҳтиёжларини қондиришга мўлжалланган янги ҳолатга ўта олиш салоҳиятини тушуниш керак бўлади.

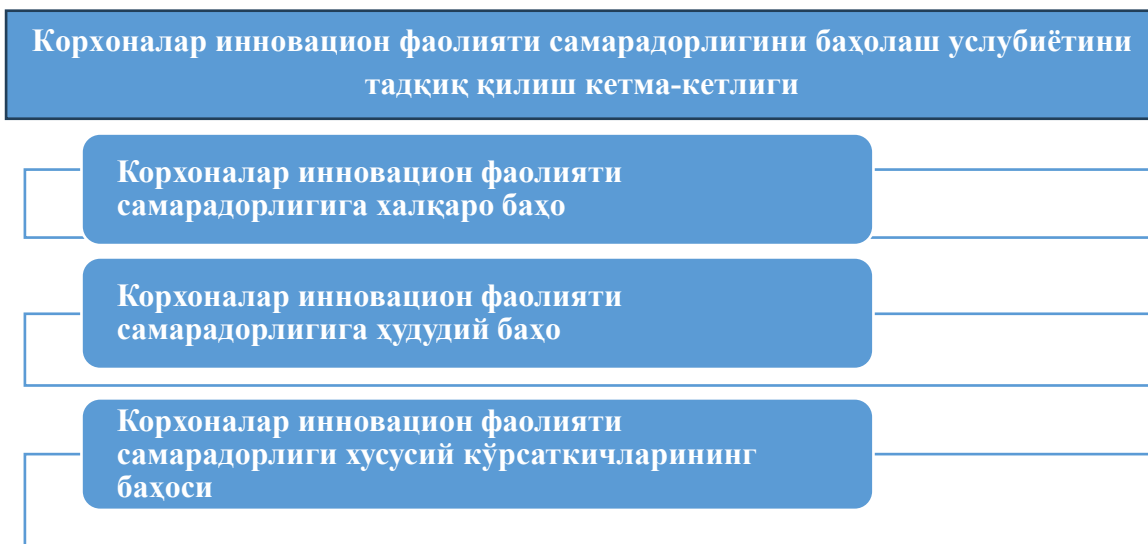
Корхона молиявий-иқтисодий сиёсати мазмун жиҳатидан унинг инновацион салоҳиятига боғлиқ бўлиб, у, ўз навбатида, корхонанинг келгусидаги молиявий-иқтисодий ҳолати ва имкониятларининг ривожланишини олдиндан белгилаб беради. Корхонанинг иқтисодий ривожланиши эса учта манбага асосланиши мумкин:

- ❖ ишлаб чиқариш омиллари (ўсишнинг экстенсив тури);
- ❖ инвестициялар (ривожланишнинг ўрта даражаси, ўсишнинг экстенсив-иқтисодий тури);
- ❖ инновациялар (олий даража, иқтисодий ўсишнинг интензив тури).

Ҳар бир корхона бир вақтнинг ўзида ушбу ривожланишнинг уч манбасидан фойдаланади, бир вақтнинг ўзида, қоида тариқасида, улардан бири устувор ҳисобланиши сабабли, корхоналарнинг иқтисодий ўсиш даражаси ва сифати бўйича таснифлаш имконияти яралади.

Корхоналарнинг инновацион салоҳиятини таҳлил қилиш услубиётини аниқлаш учун корхоналар инновацион фаолияти самарадорлигига халқаро ва ҳудудий баҳо бериш усулини қўллаш таклиф қилинади. Мазкур таҳлилни амалга ошириш учун Ф.Бергер (2018) томонидан кўриб чиқилган, корхонанинг инновацион салоҳиятини ўрганишнинг фундаментал таҳлил концепциясига таянувчи алгоритмик кетма-кетлигини ишлаб чиқиш таклиф қилинади.

Мазкур концепция “юқоридан пастга” комплекс услубий ёндашувга асосланади, яъни таҳлилга ёндашиш, таҳлилни у ёки бу иерархиянинг юқори даражасидан бошлашни ва пастга, таҳлилнинг таянч бирликларига қараб ҳаракатланишни тақозо этади. Алгоритм иерархиясининг юқори босқичида инновацион салоҳиятга берилган халқаро баҳо ўрин эгаллайди, кейинги тадқиқот нуқтаси ҳудудий даража бўлади ва ниҳоят охириги даражада инновацион салоҳият хусусий кўрсаткичларининг баҳоси акс этади (2-расм).

2-расм. Корхоналар инновацион фаолияти самарадорлигини баҳолаш услубиётини тадқиқ қилиш кетма-кетлиги².

² Муаллиф томонидан тузилган.

Корхона инновацион ривожланиш таҳлилининг алгоритми аниқлаб олингандан сўнг, тадқиқот таҳлилининг вақтга доир даврини ҳисоблаш зарур бўлади. Корхоналар инновацион фаолияти самарадорлигини баҳолашнинг машхур услубларидан бири Халқаро иқтисодий форумнинг (ХИФ) глобал рақобатбардошлик ҳисоботлар учун ҳисобланадиган “Глобал рақобатбардошлик индексининг инновацион салоҳият субиндекси (GCI)” ҳисобланади.

Инновацион салоҳиятни баҳолаш алгоритми ҳудудий даражада учта кўринишдаги кетма-кет амалга ошириладиган босқичларда тақдим этилиши мумкин. Қуйида К.Багриновский ва бошқаларнинг (2016) корхоналарнинг инновацион салоҳиятини баҳоловчи меъёрий услубларини умумлаштирган ҳолда, ўз таҳлилларимизни баён этамиз.

Корхоналар инновацион салоҳиятни баҳолаш алгоритми уч босқичда амалга оширилади (1-жадвал). Шу билан бирга, кўрсатилган алгоритмни амалга ошириш бир қатор услубий муаммоларни ҳал қилишни талаб этади. Биринчи муаммо инновацион салоҳиятни ресурс ва натижадорлик тузувчиларини таснифловчи кўрсаткичлар йиғиндисини танлаш зарурияти билан боғлиқ.

1-жадвал

Корхоналарнинг турли ривожланиш босқичларида қўлланиладиган субиндекслар³

Ривожланиш босқичи	Асосий (базавий) эҳтиёжлар, %	Самарадорликни кучайтирувчилар, %	Инновация ва модернизация, %
Ресурс ривожланиши босқичи	50	40	10
Самарадорликнинг ўсиши босқичи	40	50	10
Инновацион ривожланиш босқичи	30	40	30

Мазкур муаммони еча туриб, олимлар кўрсаткичлар жамланмаси умумлаштирувчи ва хусусий кўрсаткичлардан ташкил топган бўлиши кераклигини таъкидлайдилар. Улардан биринчиси, базавий таснифлагич сифатида юзага чиқади ва чегаравий ҳолатни аниқлашни талаб қилади, иккинчиси эса, ёрдамчи вазифани бажариб, асосан ҳудуд инновацион ривожланишида мавжуд тенденцияларни тушунтириш учун хизмат қилади.

Умумлаштирувчи кўрсаткичлар танлови қуйидагилардан келиб чиқиб амалга оширилади:

- кўрсаткичлар тизими инновацион жараёнларни комплекс равишда таснифлаган ҳолда, унинг асосий босқичларини ўз ичига олиши лозим: “фан–инновация–ишлаб чиқариш ва тарқатиш”; индикаторлар йиғиндиси эластик бўлиши лозим, яъни корхонанинг инновацион соҳасида юз бераётган барча ўзгаришлар акс этиши керак (ресурс ва натижадорлик таснифларини қўшган ҳолда);

³ Муаллиф томонидан тузилган.

- корхоналар кесимида инновацион салоҳиятнинг таққослама баҳолашни олиб бориш учун кўрсаткичлар сони чекланган бўлиши ҳамда корхонанинг статистик хусусиятлари ва имкониятлари билан боғланган бўлиши лозим.

Шу муносабат билан барча умумлаштирувчи кўрсаткичлар корхонанинг инновацион салоҳиятини тавсифловчи бешта баҳолаш блокларига гуруҳланган (2-жадвал).

2-жадвал

Корхоналар инновацион салоҳиятини тавсифловчи умумлаштирувчи кўрсаткичлар тизими (О.С.Москвина, 2012)

Кўрсаткичлар гуруҳи	Кўрсаткич ва унинг шартли мазмуни	Кўрсаткичларнинг шартли белгилари	Кўрсаткичнинг чегаравий тавсифи	
			R	Z
Кадрлар бўйича	Саноат-ишлаб чиқариш ходимларининг умумий ҳисобида олий маълумотли ходимларинг улуши, ш.б.	K1	0.25	0.8
	Ишчи кучига сарфланаётган умумий харажатлар ҳажмида касбий таълим учун харажатлар улуши, ш.б.	K2	0.15	0.5
	Олий таълим муассасаларида таҳсил олаётган талабаларнинг миқдори, ҳар 10 минг аҳоли сонига нисбатан, киши	K3	100	150
Техник-технологик ташкил этувчи	Асосий ишлаб чиқариш фондларининг эскириш даражаси, % да	T1	60	25
	Асосий ишлаб чиқариш фондларининг янгилашиш коэффициенти, % да	T2	4.5	12.0
	Эксплуатация муддати 10 йилгача бўлган ускуналарнинг улуши, ш.б.	T3	0.33	0.7
Молиявий ташкил этувчи	Ишлаб чиқарилган маҳсулот ҳажмида фан ва илмий тадқиқотларга қилинган харажатларнинг улуши, %да	Ф1	2.5	5
	Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг умумий ҳажмида инновацияларга сарфланган харажатларнинг улуши, %да	Ф2	2.5	5
	Ишлаб чиқарилган маҳсулот ҳажмида саноатга йўналтирилган инвестицияларнинг улуши, %да	Ф3	2.4	11.8
Илмий ташкил этувчи	Илмий тадқиқот олиб боровчи ходимларнинг миқдори, ҳар 10 минг аҳоли сонига нисбатан, киши	H1	13	40
	Фан кандидати ва фан докторларининг сони, ҳудуддаги ҳар 10 минг аҳолига нисбатан, киши	H2	0.4	4.0
	“Фан ва илмий хизмат кўрсатиш” тармоғидаги асосий воситаларнинг умумий ҳажмида машина ва ускуналарнинг қиймати, %да	H3	16	35
Натижавий компонент	Ихтиролар учун патент идорасига берилган аризаларнинг сони, ҳар 10 минг аҳоли сонига нисбатан, %да	P1	2.5	5
	Саноат корхоналарининг инновацион фаоллик даражаси, %да	P2	40	10
	Саноат маҳсулотларининг умумий ҳажмида инновацион маҳсулотларнинг улуши, %да	P3	8	15

Иккинчи муаммо, танлаб олинган кўрсаткичларнинг чегаравий ҳолатини аниқлаш зарурлигидан келиб чиқади.

Учинчи муаммо, инновацион салоҳиятни норматив моделини шакллантириш билан боғлиқ. Унинг ечими умумлаштирувчи кўрсаткичларни уларнинг чегаравий тавсифлари билан боғлаб берувчи тенгсизликлар тизими орқали намоён бўлади.

Тўртинчи муаммо, салоҳиятнинг норматив ва фактик параметрларининг келишувчанлигини таҳлил қилиш билан боғлиқ. Бу ерда биринчи даражали белги умумлаштирувчи кўрсаткичларни баҳолаш жараёнида олинган натижаларни ўзаро солиштириш масаласини англатади.

5. Хулоса

Корхоналарнинг инновацион ривожланиши ва унга баҳо беришда инсон капиталининг ҳолати, корхонада мавжуд бўлган техник-технологик ишланмалар, ихтироларнинг сони, уларнинг жон бошига тўғри келиши билан боғлиқ кўрсаткичлар таҳлилин аналга ошириш долзарб масалалардан ҳисобланади. Бу борада ривожланган мамлакатларда етакчи компанияларнинг ривожланганлик даражасига баҳо бериш бўйича орттирган илғор илмий-услубий тажрибаларни Ўзбекистон шароитига мослаштириш ва амалий тавсияларни ишлаб чиқиш ушбу соҳада изланиш олиб бораётган тадқиқотчиларнинг асосий вазифаларидан биридир.

Корхонанинг инновацион салоҳиятига баҳо беришда корхонада мавжуд бўлган иқтисодий ресурслар, унинг интеллектуал салоҳияти ва ушбу салоҳиятдан амалда нечоғлик даражада фойдаланилаётгани, корхонанинг ресурс салоҳиятидан техник ва технологик жиҳатдан фойдаланиш имкониятлари ва мавжуд ресурсларнинг кўлаmidан келиб чиқиб, турли хилдаги ривожланиш дастурларининг ишлаб чиқилиши, давлатнинг таркибий-инвестицион стратегик мақсади ва бошқа бир қанча омилларнинг инобатга олиниши мақсадга мувофиқ ҳисобланади.

Зеро, умум эътироф этилган ва амалиётда ўз тасдиғини топган ишланмаларни ўрганиш, уларнинг мазмун-моҳиятини англаб етиш корхоналарларнинг комплекс тарзда ривожланишини таъминлашга бағишланган дастурларни, концепцияларнинг самарали ишлаб чиқилишини таъминлайди.

Хулоса қилиб шуни таъкидлаш жоизки, инновация доимий равишда ҳаракатда бўлувчи, янги тур маҳсулот ишлаб чиқарувчи ва янгиланиб турувчи иқтисодий ҳолатдир. Инновацион салоҳият иқтисодий ривожланишни илмий техникавий ёки ишлаб чиқариш жараёнини амалий жиҳатдан тубдан янгилаш ва такомиллаштиришнинг асосий омили эканлигидан келиб чиққан ҳолда, фундаментал илмий тадқиқотлар асосан иқтисодиёт тармоқларини самарали ривожлантириш бўйича тегишли иқтисодий сиёсатга асосланган ҳолда олиб бориши лозим.

Шунингдек, инновацион салоҳият янги ишлаб чиқариш корхоналарини ташкил этиш, мавжудларини рағбатлантириш ҳисобига янги маҳсулот турларини ишлаб чиқариш ва хизматларни кўрсатишни ташкил этишда ўз ифодасини топади. Мамлакатимизда фаолият юритаётган корхоналарнинг инновацион салоҳиятини ривожлантириш, келгусида ушбу соҳадаги бошқарув тизимини мустаҳкамлаш, янги тур маҳсулот ишлаб чиқариш ва янги технологияларни яратувчи ходимларни рағбатлантириш чора-тадбирларини ишлаб чиқишга боғлиқ бўлади.

Адабиётлар:

Бергер Ф. (2018) Что вам надо знать об анализе акций: Пер. с нем. –5-изд. М.: АОЗТ & laquo-Интерэксперт», 431 с.

Багриновский К., Бендиков М., Хрусталеv Е. (2016) Экономическая безопасность наукоемкого производства: Препринт. 5-изд. – М.: ЦЭМИ РАН, – с. 36-37;

Москвина О.С. (2012) Инновационный потенциал как фактор устойчивого развития хозяйствующих субъектов региона / art30_02.php.html